

II.—*The Deacon's Litany of the Liturgy of
S. Chrysostom.*¹

Liturgy of S.
Chrysostom.

Ὁ Διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὁ Χορός· Κύριε ἐλέησον.

Ἐπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης, καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ἐλέησον.

Ἐπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως.

Ἐπὲρ τοῦ ἁγίου Οἴκου τούτου, καὶ τῶν μετὰ πίστεως, εὐλαβείας, καὶ φόβου Θεοῦ εἰσιόντων ἐν αὐτῷ.

Ἐπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (τοῦ δεῖνος), τοῦ τιμίου Πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ Διακονίας, παντὸς τοῦ Κλήρου, καὶ τοῦ Λαοῦ.

Ἐπὲρ τῶν εὐσεβειστῶν καὶ Θεοφυλάκων Βασιλέων ἡμῶν, παντὸς τοῦ Παλατίου, καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν.

Ἐπὲρ τῆς ἁγίας Μονῆς (ἢ τῆς πόλεως) ταύτης, πάσης πόλεως καὶ χώρας, καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς.

Ἐπὲρ εὐκρασίας ἀέρων εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς, καὶ καρπῶν εἰρηλικῶν.

Ἐπὲρ πλεόντων, ὀδοιπορούντων, νοσούντων, καμνόντων, αἰχμαλώτων, καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν.

Ἐπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου, καὶ ἀνάγκης, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς, ὁ Θεός, τῇ σῇ χάριτι.

Τῆς Παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου, Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, μετὰ πάντων τῶν Ἁγίων κληρονόμοι, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.

Ὁ Χορός· Σοὶ Κύριε.

Ὁ Ἱερεὺς ἐκφώνως· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

Ὁ Χορός· Ἀμήν.

¹ *Euchologion*, p. 47; *L.E.W.*, 362. Cp below pp. 274, 275.

Liturgy of S.
Chrysostom.III.—*The Anaphora of S. Chrysostom's Liturgy.*¹

Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ
ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.¹

Ὁ Διάκονος· Στῶμεν καλῶς· στῶμεν μετὰ φόβον· πρόσχωμεν
τὴν ἁγίαν Ἀναφορὰν ἐν εἰρήνῃ προσφέρειν.

Ὁ Χορός· Ἐλεον εἰρήνης, θυσιὰν αἰνέσεως.

Καὶ ὁ μὲν Ἱερεὺς, ἐπάρας τὸν Ἀέρα² ἀπὸ τῶν Ἀγίων,
ἀποτίθεισιν αὐτὸν ἐν ἐνὶ τόπῳ, λέγων τὸ, Ἦ χάρις, κ.τ.λ.
Ὁ δὲ Διάκονος προσκυνήσας εἰσέρχεται ἐν τῷ ἁγίῳ Βή-
ματι· καὶ λαβὼν Ῥιπίδιον³ ῥιπίζει τὰ Ἅγια εὐλαβῶς.

Ὁ Ἱερεὺς, στραφεὶς πρὸς τὸν λαὸν, ἐκφωνεῖ·

Ἦ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ
Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ
πάντων ὑμῶν.

Ὁ Χορός· Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.

Ὁ Ἱερεὺς· Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας.

Ὁ Χορός· Ἐχομεν πρὸς τὸν Κύριον.

Ὁ Ἱερεὺς· Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ.

Ὁ Χορός· Ἄξιον καὶ δίκαιον ἐστὶ προσκυνεῖν Πατέρα, Υἱὸν,
καὶ ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον.

Ὁ Ἱερεὺς μυστικῶς, πρὸς ἀνατολὰς ἐστραμμένος·

Ἄξιον καὶ δίκαιον σὲ ὑμνεῖν, σὲ εὐλογεῖν, σὲ αἰνεῖν,⁴ σοὶ εὐχαρι-
τεῖν, σὲ προσκυνεῖν ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας σου· σὺ γὰρ
εἶ Θεὸς ἀνεκφραστός, ἀπερινόητος, ἀύρατος, ἀκατάληπτος, αἰεὶ ὢν,
ὡσαύτως ὢν, σὺ καὶ ὁ μονογενὴς σου Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ
ἅγιον· σὺ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς παρήγαγες, καὶ

¹ Εὐχολόγιον τὸ μέγα, περιέχον
τὰς τῶν ἐπτὰ μυστηρίων ἀκολουθίας·
pp. 61 sqq. Venice, 1862. Αἱ θεαὶ
λειτουργίαι pp. 17 sqq. Venice, 1867.
*The Divine Liturgy of our Father
among the Saints*, John Chrysostom,
Archbishop of Constantinople. Done
into English, with some Prefatory
Notes, and the original Greek of the
open parts. London, 1866.

² The Air (ἀήρ or νεφέλη) is the
outer covering, placed over the Paten
and Cup, each being first covered

with its own veil. Neale, p. 170;
Divine Liturgy, p. 4.

³ The Fans (*Flabella*, *Muscaria*),
originally of light material, to keep
away insects, in process of time came
to signify mystically the vibration of
the wings of the Seraphim: they are
now generally made of silver, and
in the shape of cherubs' heads and
wings. Neale, *Liturgies*, p. xxv.
note.

⁴ Cf. *Martyrium S. Polycarpi*,
§ 14.

Liturgy of S.
Chrysostom.

παρὰπεσόντας ἀνίστησας πάλιν, καὶ οὐκ ἀπέστης πάντα ποιῶν
ἕως ἡμᾶς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνήγαγες καὶ τὴν βασιλείαν σου ἔχα-
ρίσω τὴν μέλλουσαν. Ὑπὲρ τούτων ἀπάντων εὐχαριστοῦμεν σοὶ,
καὶ τῷ μονογενεῖ σου Υἱῷ, καὶ τῷ Πνεύματι σου τῷ ἁγίῳ· ὑπὲρ
πάντων ὧν ἴσμεν, καὶ ὧν οὐκ ἴσμεν, τῶν φανερῶν καὶ ἀφανῶν
εὐεργεσιῶν τῶν εἰς ἡμᾶς γεγενημένων. Εὐχαριστοῦμέν σοι καὶ
ὑπὲρ τῆς Λειτουργίας ταύτης, ἣν ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν δέξασθαι
κατηξίωσας· καίτοι σοι παρεστήκασι χιλιάδες Ἀρχαγγέλων, καὶ
μυριάδες Ἀγγέλων, τὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ Σεραφίμ, ἑξαπτέρυγα,
πολυόμματα, μετάρσια, περωτά.

Ἐκφώνως· Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ᾄδοντα, βοῶντα, κεκραγότα,
καὶ λέγοντα·

Ὁ Χορός· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ
οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ δόξης σου. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις· εὐλογη-
μένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

Ἐνταῦθα πάλιν λαβὼν ὁ Διάκονος τὸν Ἀστερίσκον¹
ἐκ τοῦ ἁγίου Δίσκου ποιεῖ Σταυροῦν τύπον ἐπάνω αὐτοῦ,
καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν ἀποτίθεισιν ἐν μέρει τινί.

Ὁ δὲ Ἱερεὺς ἐπεύχεται μυστικῶς·

Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων Δυνάμεων, Δέσποτα
φιλάνθρωπε, βοῶμεν καὶ λέγομεν· Ἅγιος εἶ καὶ πανάγιος, Σὺ,
καὶ ὁ μονογενὴς σου Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον. Ἅγιος
εἶ καὶ πανάγιος, καὶ μεγαλοπρεπὴς ἡ δόξα σου· ὡς τὸν κόσμον
σου οὕτως ἠγάπησας, ὥστε τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν δοῦναι, ἵνα πᾶς
ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον· ὡς
ἐλθὼν, καὶ πᾶσαν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομίαν πληρώσας, τῇ νυκτὶ
ἣ παρεδίδοτο, μᾶλλον δὲ ἑαυτὸν παρεδίδοτο ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου
ζωῆς, λαβὼν ἄρτον ἐν ταῖς ἁγίαις αὐτοῦ καὶ ἀχράντοις καὶ
ἀμωμήτοις χερσίν, εὐχαριστήσας καὶ εὐλόγησας, ἀγιάσας, κλάσας,
ἔδωκε τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις, εἰπὼν·

Ἐκφώνως· Λάβετε, φάγετε, τοῦτό μου ἐστὶ τὸ Σῶμα, τὸ
ὑπὲρ ὑμῶν κλάμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ὁ Χορός· Ἀμήν.

Μυστικῶς· Ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι,
λέγων·

Ἐκφώνως· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ Αἷμά μου

¹ Two crossed strips of metal, arranging the portions of Bread
used to cover the Paten, to prevent Neale, *Liturgies*, p. 170.
the Veil (ἡσποκακάλυμμα) from dis-

The Ana-
phora.The Saluta-
tionand Sursum
Corda.The Com-
memoration
(Cf. Pre-
face).The
Sanctus.Commemo-
ration of re-
demption,
includingThe Recital
of the Insti-
tution.

Liturgy of S.
Chrysostom.

τὸ τῆς καινῆς Διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ὁ Χορός· Ἀμήν.

Μυστικῶς· Μεμνημένοι τοίνυν τῆς σωτηρίου ταύτης ἐντολῆς, καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ ἡμῶν γεγενημένων, τοῦ Σταυροῦ, τοῦ Τάφου τῆς τριημέρου Ἀναστασεως, τῆς εἰς οὐρανοὺς Ἀναβάσεως, τῆς ἐκ δεξιῶν Καθέδρας, τῆς δευτέρας καὶ ἐνδόξου πάλιν Παρουσίας·

Ἐκφώνως· Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν κατὰ πάντα, καὶ διὰ πάντα.

Ὁ Χορός· Σὲ ἕννοῦμεν, σὲ εὐλογοῦμεν, σοὶ εὐχαριστοῦμεν, Κύριε, καὶ δεόμεθά σου, ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Ὁ δὲ Ἱερεὺς κλίνας τὴν κεφαλὴν ἐπέυχεται μυστικῶς·

Ἐπι προσφερόμέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην καὶ ἀναίμακτον λατρείαν, καὶ παρακαλοῦμέν σε, καὶ δεόμεθα, καὶ ἱκετεύομεν· Κατάπεμψον τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα Δῶρα ταῦτα.

Καὶ ὁ μὲν Διάκονος ἀποτίθησι τὸ Ῥιπίδιον, καὶ ἔρχεται ἐγγύτερον τῷ Ἱερεῖ, καὶ προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι τρις ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας Τραπεζῆς.

Εἶτα τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνας ὁ Διάκονος δεικνύει σὺν τῷ Ὠραρίῳ¹ τὸν ἅγιον Ἄρτον, λέγων μυστικῶς·

Εὐλόγησον, Δέσποτα, τὸν ἅγιον Ἄρτον.

Καὶ ὁ Ἱερεὺς ἀνιστάμενος σφραγίζει τρις τὰ ἅγια Δῶρα, λέγων·

Καὶ ποίησον τὸν μὲν Ἄρτον τοῦτον, τίμιον Σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου.

Ὁ Διάκονος· Ἀμήν. Καὶ αὐθις ὁ αὐτὸς δεικνύων σὺν τῷ Ὠραρίῳ τὸ ἅγιον Ποτήριον·

Εὐλόγησον, Δέσποτα, τὸ ἅγιον Ποτήριον.

Καὶ ὁ Ἱερεὺς εὐλογῶν λέγει·

Τὸ δὲ ἐν τῷ Ποτηρίῳ τούτῳ, τίμιον Αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου.

Ὁ Διάκονος· Ἀμήν. Καὶ αὐθις ὁ Διάκονος, δεικνύων μετὰ τοῦ Ὠραρίου ἀμφότερα τὰ ἅγια, λέγει·

Εὐλόγησον, Δέσποτα, τὰ ἀμφότερα.

¹ Ὠράριον, seu potius δράριον, denotat *pannum oblongum*, brachio Sacerdotis imponi solitum. Suicer. 'It appears only to be used of the deacon's "stole," as we now call it,

not as in Latin of the corresponding vestment (*περιτραχήλιον*) worn by priests.' Marriott, *Vestiarium Christianum*, p. 84, note. Hammond, *Liturgies*, p. 391.

The Oblation and Invocation.

Liturgy of S.
Chrysostom.

Ὁ δὲ Ἱερεὺς εὐλογῶν ἀμφότερα τὰ ἅγια λέγει·
Μεταβαλὼν τῷ Πνεύματι σου τῷ Ἁγίῳ.

Ὁ Διάκονος· Ἀμήν, Ἀμήν, Ἀμήν. Καὶ τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνας τῷ Ἱερεῖ, καὶ εἰπὼν τὸ, Μνήσθητί μου, ἅγιε Δέσποτα, τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἵσταται ἐν ᾧ πρότερον ἵστατο τόφῳ· καὶ λαβὼν τὸ Ῥιπίδιον, ριπίζει τὰ ἅγια, ὡς καὶ τὸ πρότερον.

Ὁ Ἱερεὺς μυστικῶς· Ὡστε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν εἰς νῆψιν ψυχῆς, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς κοινωνίαν τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, εἰς βασιλείας οὐρανῶν πλήρωμα, εἰς παρῆρσιαν τὴν πρὸς σέ, μὴ εἰς κρίμα, ἢ εἰς κατάκριμα. Ἐπι προσφερόμέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων Προπατόρων, Πατέρων, Πατριαρχῶν, Προφητῶν, Ἀποστόλων, Κηρύκων, Εὐαγγελιστῶν, Μαρτύρων, Ὁμολογητῶν, Ἐγκρατεινῶν, καὶ παντὸς πνεύματος ἐν πίστει τετελειωμένου·

Εἶτα θυμιῶν τὴν ἁγίαν Τράπεζαν κατέμπροσθεν, λέγει ἐκφώνως·

Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου, Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

Καὶ ἐπιδίδωσι τὸ θυμιατήριον τῷ Διακόνῳ, ὅστις θυμιάσας τὴν ἁγίαν Τράπεζαν κύκλω, μνημονεῦει ἔπειτα τὰ Δίπτυχα τῶν Κεκοιμημένων. Μνημονεῦει δὲ καθ' ἑαυτὸν καὶ ὧν βούλεται ζώντων καὶ τεθνεώτων.

Ὁ δὲ Ἱερεὺς ἐπέυχεται μυστικῶς·

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, Προφήτου, Προδρομοῦ, καὶ Βαπτιστοῦ· τῶν ἁγίων ἐνδόξων, καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων· τοῦ ἁγίου (τοῦ δεῖνος) οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων σου τῶν Ἁγίων· ὧν ταῖς ἱκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ὁ Θεός. Καὶ μνήσθητι πάντων τῶν κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου· (Ὁ Ἱερεὺς μνημονεῦει ὧν θέλει) καὶ ἀνάπαυσον αὐτοὺς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου.

Ἐπι παρακαλοῦμέν σε· Μνήσθητι, Κύριε, πάσης Ἐπισκοπῆς Ὀρθοδόξων, τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας, παντὸς τοῦ Πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ Διακονίας, καὶ παντὸς Ἱερατικοῦ, καὶ Μοναχικοῦ Τάγματος.

Ἐπι προσφερόμέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν ὑπὲρ τῆς Οἰκουμένης, ὑπὲρ τῆς ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ τῶν ἐν ἀγνείᾳ καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ διαγόντων, ὑπὲρ

The Intercession.

The Dip-
tychs of the
Dead.

Liturgy of S.
Chrysostom.

ἴων πιστοτάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν Βασιλέων, παντός τοῦ Παλατίου καὶ τοῦ Στρατοπέδου αὐτῶν. Δὸς αὐτοῖς, Κύριε, εἰρηνικὸν τὸ Βασίλειον, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ γαλήνῃ αὐτῶν ἡμερον καὶ ἡσυχίον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.

Ἐκφώνως· Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (τοῦ δέινοσ), ὃν χάρισαι ταῖς ἀγίαις σου Ἐκκλησίαις ἐν εἰρήνῃ, σῶον, ἔντιμον, ὑγιᾶ, μακροημερεύοντα, καὶ ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας.

Ὁ Διάκονος μνημονεύει τὰ δίπτυχα τῶν ζώντων.

Ὁ Ἱερεὺς μυστικῶς· Μνήσθητι, Κύριε, τῆς Πόλεως ἐν ἣ παροικοῦμεν, καὶ πάσης πόλεως καὶ χώρας καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς. Μνήσθητι, Κύριε, πλεόντων, ὁδοιπορούντων, νοσοῦντων, καμνόντων, αἰχμαλώτων, καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν ταῖς ἀγίαις σου Ἐκκλησίαις, καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων· καὶ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου ἐξαπόστειλον.

Ἐκφώνως· Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μᾶ καρδίᾳ δοξάζειν καὶ ἀνυμνεῖν τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ὁ Χορός· Ἀμήν.

Καὶ στραφεῖς πρὸς τὸν λαὸν, καὶ εὐλογῶν αὐτον. λέγει·

Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ Μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ὁ Χορός· Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.

Ὁ δὲ Διάκονος λαβὼν καιρὸν παρὰ τοῦ Ἱερέως, καὶ ἐξέλθων, καὶ στὰς ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, λέγει·

Πάντων τῶν Ἀγίων μνημονεύσαντες, ἔτι, καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπερ τῶν προσκομισθέντων καὶ ἁγιασθέντων τιμίων Δώρων τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὅπως ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς ἡμῶν, ὁ προσδεξάμενος αὐτὰ εἰς τὸ ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον καὶ νοερὸν αὐτοῦ Θουσιαστήριον, εἰς ἐσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς, ἀντικαταπέμψῃ ἡμῖν τὴν θείαν χάριν καὶ τὴν δωρεάν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, δεηθῶμεν.

Ἐπερ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου, καὶ ἀνάγκης, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὁ Ἱερεὺς μυστικῶς· Σοὶ παρακατατίθεμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν

The Bless-
ing.Deacon's
Litany, said
at the same
time asPriest's
prayer.Liturgy of S.
Chrysostom.

ἅπασαν καὶ τὴν ἐλπίδα, Δέσποτα φιλόανθρωπε· καὶ παρακαλοῦμεν, καὶ δεόμεθα, καὶ ἱκετεύομεν· Καταξίωσον ἡμᾶς μεταλαβεῖν τῶν ἐπουρανίων σου καὶ φρικτῶν Μυστηρίων ταύτης τῆς Ἱερᾶς καὶ Πνευματικῆς Τραπέζης, μετὰ καθαροῦ συνειδότος, εἰς ἄφεισιν ἁμαρτιῶν, εἰς συγχώρησιν πλημμελημάτων, εἰς Πνεύματος ἁγίου κοινωνίαν, εἰς βασιλείας οὐρανῶν κληρονομίαν, εἰς παρρησίαν τὴν πρὸς σέ, μὴ εἰς κρίμα, ἢ εἰς κατάκριμα.

Ὁ Διάκονος· Ἀνταναβού, σώσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ Θεὸς τῇ σῇ χάριτι.

Τὴν ἡμέραν πᾶσαν, τελείαν, ἁγίαν, εἰρηνικὴν, καὶ ἀναμάρτητον, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν, φύλακα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Συγγνώμην καὶ ἄφεισιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, καὶ εἰρήνην τῷ κόσμῳ, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ μετανοίᾳ ἐκτελέσαι, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα, εἰρηνικά, καὶ καλὴν ἀπολογίαν τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ Βήματος τοῦ Χριστοῦ, αἰτησώμεθα.

Τὴν ἐνότητα τῆς Πίστεως, καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος αἰτησάμενοι, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.

Ὁ Ἱερεὺς ἐκφώνως· Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα, μετὰ παρρησίας ἀκατακρίτως τολμᾶν ἐπικαλεῖσθαι σέ τὸν ἐπουράνιον Θεὸν Πατέρα, καὶ λέγει·

Ὁ Λαὸς τό· Πάτερ ἡμῶν.

Ὁ Ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστίν.

Εἶτα· Εἰρήνη πάσι.

Ὁ Διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνατε.

Ὁ Ἱερεὺς μυστικῶς· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Βασιλεῦ ἀόρατε, ὁ τῇ ἀμετρήτῳ σου δυνάμει τὰ πάντα δημιουργήσας, καὶ τῇ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα παραγαγών. Αὐτὸς, Δέσποτα, οὐρανόθεν ἐπίδε ἐπὶ τοὺς ὑποκεκλικότας σοὶ τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς· οὐ γὰρ ἔκλιναν σαρκὶ καὶ αἵματι ἀλλὰ σοὶ τῷ φοβερῷ Θεῷ. Σὺ οὖν, Δέσποτα τὰ προκείμενα πᾶσιν ἡμῖν

Deacon's
Litany con-
tinued.End of the
Priest's
Prayer,
leading toLord's
Prayer.The Incl-
ination.

Liturgy of S.
Chrysostom.

εἰς ἀγαθὸν ἐξομάλισον, κατὰ τὴν ἐκάστου ἰδίαν χρείαν τοῖς πλεονασί-
σὺμπλευσον τοῖς ὁδοιποροῦσι συνόδευσον τοὺς νοσοῦντας ἴασαι, ὁ
ιατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν.

Ἐκφώνως· Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονο-
γενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ
καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰῶνων. Ὁ Χορὸς· Ἀμήν.

The Eleva-
tion.

Ὁ Ἱερεὺς μυστικῶς· Πρόσχε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς
ἡμῶν, ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου, καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης τῆς
βασιλείας σου, καὶ ἔλθε εἰς τὸ ἀγιασάσαι ἡμᾶς, ὁ ἄνω τῷ Πατρὶ
συγκαθήμενος, καὶ ὦδε ἡμῖν ἀοράτως συνῶν καὶ καταξίωσον τῇ
κραταίᾳ σου χειρὶ μεταδοῦναι ἡμῖν τοῦ ἀχράντου Σώματός σου, καὶ
τοῦ τιμίου Αἵματος, καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ Λαῷ.

Εἶτα προσκυνεῖ ὁ Ἱερεὺς, ὁμοίως καὶ ὁ Διάκονος ἐν
ᾧ ἔστι τόπῳ, λέγοντες μυστικῶς τρίς· Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι
τῷ ἁμαρτωλῷ. Ἐν τοσοῦτῳ δὲ ὁ Διάκονος ζώννυται καὶ
τὸ Ὠράριον αὐτοῦ σταυροειδῶς. Ὅταν δὲ ἴδῃ τὸν Ἱερέα
ἐκτείνοντα τὰς χεῖρας, καὶ ἀπτόμενον τοῦ ἁγίου Ἄρτου,
πρὸς τὸ ποιῆσαι τὴν ἁγίαν Ὑψωσιν, ἐκφωνεῖ· Πρόσ-
χωμεν.

Καὶ ὁ Ἱερεὺς, ὑψῶν τὸν ἅγιον Ἄρτον, ἐκφωνεῖ·

Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις.

Manual
Acts.

Εἶτα ὁ Διάκονος εισέρχεται ἐν τῷ ἁγίῳ Βήματι, καὶ
στάς ἐκ δεξιῶν τοῦ Ἱερέως κρατοῦντος τὸν ἅγιον Ἄρτον,
λέγει· Μέλισσον, Δέσποτα, τὸν ἅγιον Ἄρτον. Ὁ δὲ Ἱερεὺς,
μελίσσας αὐτὸν εἰς μερίδας τέσσαρας, μετὰ προσοχῆς
καὶ εὐλαβείας, λέγει·

Μελίζεται, καὶ διαμερίζεται ὁ Ἄμνος τοῦ Θεοῦ, ὁ μελιζόμενος,
καὶ μὴ διαιρούμενος, ὁ πάντοτε ἐσθιόμενος, καὶ μηδέποτε δαπα-
νώμενος, ἀλλὰ τοὺς μετέχοντας ἀγιαζών.

Καὶ τίθεισιν αὐτὰς ἐν τῷ ἁγίῳ Δίσκῳ σταυροειδῶς,
οὕτως.¹

ΙΣ

ΝΙ ΚΑ

ΧΣ

¹ Five loaves of oblation are usually prepared, but in Greece frequently only one. These loaves are flat lea-

vened cakes, somewhat resembling pieces of money: in the middle is a square projection, stamped with a

Liturgy of S.
Chrysostom.

Καὶ ὁ Διάκονος δεικνύων σὺν τῷ Ὠραρίῳ τὸ ἅγιον
Ποτήριον, λέγει· Πλήρωσον, Δέσποτα, τὸ ἅγιον Ποτήριον.
Ὁ δὲ Ἱερεὺς, λαβὼν τὴν ἄνω κειμένην μερίδα, τὴν
ἔχουσαν δηλαδὴ τὸ ὄνομα ΙΣ, ποιεῖ σὺν αὐτῇ σταυρὸν
ἐπάνω τοῦ ἁγίου Ποτηρίου, λέγων·

Πλήρωμα Ποτηρίου, πίστεως, Πνεύματος Ἁγίου.

Καὶ οὕτως ἐμβάλλει αὐτὴν εἰς τὸ ἅγιον Ποτήριον.

Ὁ Διάκονος· Ἀμήν. Καὶ δεχόμενος ὁ αὐτὸς τὸ Ζέον,¹
λέγει πρὸς τὸν Ἱερέα· Εὐλόγησον, Δέσποτα, τὸ Ζέον. Ὁ δὲ
Ἱερεὺς εὐλογεῖ, λέγων·

Εὐλογημένη ἡ ζέσις τῶν Ἁγίων σου πάντοτε νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Καὶ ὁ Διάκονος ἐγχείει τοῦ ζέοντος τὸ ἀρκοῦν σταυρο-
ειδῶς, ἔνδον τοῦ ἁγίου Ποτηρίου, λέγοντος τοῦ Ἱερέως·
Ζέσις πίστεως, πλήρης Πνεύματος Ἁγίου.

Ὁ Διάκονος· Ἀμήν. Καὶ ἀποθέμενος τὸ Ζέον, ἵσταται
μικρὸν ἄποθεν. Ὁ δὲ Ἱερεὺς, κλίνας κάτω τὴν κεφαλὴν,
προσεύχεται, λέγων· Πιστεύω, Κύριε, καὶ ὁμολογῶ, ὅτι σὺ εἶ
ἀληθῶς ὁ Χριστὸς, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν
κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτος εἰμὶ ἐγώ. Ἐπι πιστεύω,
ὅτι τοῦτο αὐτὸ ἔστι τὸ ἀχράντον Σῶμά σου, καὶ τοῦτο αὐτὸ ἔστι
τὸ τιμιον Αἷμά σου. Δέομαι οὖν σου· Ἐλέησόν με, καὶ συγχώρησόν
μοι τὰ παραπτώματά μου, τὰ ἐκούσια καὶ τὰ ἀκούσια, τὰ ἐν λόγῳ
τὰ ἐν ἔργῳ, τὰ ἐν γνώσει καὶ ἀγνοίᾳ· καὶ ἀξίωσόν με ἀκατα-
κρίτως μετασχεῖν τῶν ἀχράντων σου Μυστηρίων, εἰς ἄφεςιν
ἁμαρτιῶν, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Ἀμήν. Εἶτα· Τοῦ δείπνου σου
τοῦ μυστικοῦ σήμερον, Υἱὲ Θεοῦ, κοινωνιὸν με παράλαβε· οὐ μὴ
γὰρ τοῖς ἐχθροῖς σου τὸ Μυστήριον εἶπω· οὐ φίλημά σοι δώσω,
καθάπερ ὁ Ἰούδας· ἀλλ' ὡς ὁ Ληστής ὁμολογῶ σοι· Μνήσθητί
μου, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.² Καὶ τελευταῖον τὸ, Μή
μοι εἰς κρίμα ἢ εἰς κατάκριμα γένοιτο ἢ μετάληψις τῶν ἁγίων
σου Μυστηρίων, Κύριε, ἀλλ' εἰς ἴασιν ψυχῆς τε καὶ σώματος.

Communion
of Priest.

cross and the letters noted above in the quarters. This projection is called the Holy Lamb, and is used for the Sacrament, being cut out of the loaf and divided with a chisel-shaped in-

strument, called the Spear. The Divine Liturgy, p. 3.

¹ Warm water, poured into the Chalice after consecration.

² These prayers occur in the dco-

Liturgy of S.
Chrysostom.

of Deacon.

Εἶτα, λαβὼν μίαν μερίδα τοῦ ἁγίου Ἄρτου, λέγει·
Τὸ τίμιον καὶ παναγιον Σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταδίδοται μοι (τῷ δεϊνί) Ἰερεῖ, εἰς ἄφεσιν
μου ἁμαρτιῶν, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Καὶ οὕτω μεταλαμβάνει τοῦ ἐν χερσὶ, μετὰ φόβου καὶ
πάσης ἀσφαλείας. Εἶτα λέγει· Ὁ Διάκονος, πρόσελθε.

Καὶ προσελθὼν ὁ Διάκονος, ποιεῖ μετάνοιαν¹ εὐλαβῶς,
αἰτῶν συγχώρησιν· ὁ δὲ Ἰερεὺς, κρατῶν τὸν ἅγιον
Ἄρτον, δίδωσι τῷ Διακόνῳ· καὶ ἀσπασάμενος ὁ Διάκονος
τὴν μεταδιδούσαν αὐτῷ χεῖρα, λαμβάνει τὸν ἅγιον
Ἄρτον, λέγων· Μετάδος μοι, Δέσποτα, τὸ τίμιον καὶ ἅγιον
Σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Ὁ δὲ Ἰερεὺς λέγει·

(Τῷ δεϊνί) Ἰεροδιακόνῳ μεταδίδοται σοι τὸ τίμιον καὶ ἅγιον καὶ
ἄχραντον Σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, εἰς ἄφεσιν σου ἁμαρτιῶν, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Καὶ ἀπέρχεται ὁ Διάκονος ὀπισθεν τῆς ἱερᾶς Τραπέζης·
καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν προσεύχεται, καὶ μεταλαμβάνει,
ὡς ὁ Ἰερεὺς.

Εἶτα ἀναστὰς ὁ Ἰερεὺς λαμβάνει ταῖς χερσὶν ἀμφο-
τέραις μετὰ τοῦ Καλύμματος τὸ ἅγιον Ποτήριον, καὶ
μεταλαμβάνει τρίτον ἐξ αὐτοῦ· καὶ οὕτω τὰ τε ἴδια
χεῖλη, καὶ τὸ ἱερὸν Ποτήριον τῷ ἐν χερσὶ Καλύμματι
ἀποσπογγίσας, καλεῖ τὸν Διάκονον, λέγων· Διάκονε, πρόσ-
ελθε. Καὶ ὁ Διάκονος ἔρχεται, καὶ προσκυνεῖ ἄπαξ,
λέγων· Ἰδοὺ προσέρχομαι τῷ ἀθανάτῳ Βασιλεῖ· καὶ τὸ, Πιστεύω,
Κύριε, καὶ ὁμολογῶ, ὄλον. Καὶ λέγει ὁ Ἰερεὺς·

Μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Διάκονος (ὁ δεῖνα) τὸ τίμιον
καὶ ἅγιον Αἷμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, εἰς ἄφεσιν αὐτοῦ ἁμαρτιῶν, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Μεταλαβόντος δὲ τοῦ Διακόνου, λέγει ὁ Ἰερεὺς·

λουθία τῆς μεταλήψεως, *Horologion*,
p. 450. In administering the com-
munion to the people, the whole
form is pronounced slowly and dis-
tinctly by the priest in the native
tongue, and should be repeated after
him by the communicants. See

*Sketches of the Rites and Customs of
the Greco-Russian Church*, by Ro-
manoff (Lond. 1868), p. 134.

¹ 'makes an obeisance,' Neale: πο-
εῖν μετάνοιαν μικράν is to bow the
head; — μεγάλην is prostration:
Horologion, p. 3, note.

Liturgy of S.
Chrysostom.Priest's
thanks-
giving.Communion
of people.

Τοῦτο ἤψατο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφέλει τὰς ἀνομίας σου, καὶ
τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ.

Τότε λαβὼν τὸν ἅγιον Δίσκον ὁ Διάκονος, ἐπάνω τοῦ
ἁγίου Ποτηρίου, ἀποσπογγίζει τῷ ἁγίῳ σπόγγῳ πάνυ
καλῶς, καὶ μετὰ προσοχῆς καὶ εὐλαβείας σκεπάζει τὸ
ἅγιον Ποτήριον τῷ Καλύμματι· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τὸν
ἅγιον Δίσκον ἀνατίθησι τὸν Ἀστέρα, καὶ τὸ Κάλυμμα.

Εἶτα ἐπιλέγει τὴν τῆς Εὐχαριστίας Εὐχὴν ὁ Ἰερεὺς
μυστικῶς·

Εὐχαριστοῦμεν σοι, Δέσποτα φιλόθροπε, εὐεργέτα τῶν ψυχῶν
ἡμῶν, ὅτι καὶ τῇ παρούσῃ ἡμέρᾳ κατηξίωσας ἡμᾶς τῶν ἐπουρανίων
σου καὶ ἀθανάτων Μυστηρίων. Ὁρθοτόμησον ἡμῶν τὴν ὁδόν, στή-
ριξον ἡμᾶς ἐν τῷ φόβῳ σου τοὺς πάντας, φροῦρησον ἡμῶν τὴν ζωὴν,
ἀσφάλισαί ἡμῶν τὰ διαβήματα, εὐχάϊς καὶ ἰκεσίαις τῆς ἐνδόξου
Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων σου.

Καὶ οὕτως ἀνοίγουσι τὴν Θύραν τοῦ ἁγίου Βήμα-
τος. Καὶ ὁ Διάκονος προσκυνήσας ἄπαξ, λαμβάνει
παρὰ τοῦ Ἰερέως τὸ ἅγιον Ποτήριον μετὰ εὐλαβείας, καὶ
ἔρχεται εἰς τὴν Θύραν, καὶ ὑψῶν αὐτὸ δείκνυσι τῷ λαῷ,
λέγων·

Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως, καὶ ἀγάπης προσέλθετε.¹

Ὁ δὲ Ἰερεὺς εὐλογεῖ τὸν λαόν, ἐπιλέγων ἐκφώνως·

Σῶσον, ὁ Θεὸς, τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν
σου.

Καὶ ἐπιστρέφουσιν, ὃ τε Διάκονος καὶ ὁ Ἰερεὺς, εἰς
τὴν ἁγίαν Τραπέζαν. Καὶ ὁ μὲν Διάκονος, ἀποθήμενος
ἐν αὐτῇ τὸ ἅγιον Ποτήριον, λέγει πρὸς τὸν Ἰερέα· Ὑψωσον,
Δέσποτα.

Ὁ δὲ Ἰερεὺς θυμιεῖ τρίς, λέγων καθ' ἑαυτάν·

Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐράνους, ὁ Θεὸς, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἢ
δόξα σου.

¹ The communicants come forwards
with reverence, having their arms
crossed on their breasts; and the Priest
communicates them as they stand at
the door of the sanctuary, saying to
each, Μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος τοῦ
Θεοῦ τ. δ. τὸ ἄχραντον καὶ ἅγιον Σῶμα
καὶ Αἷμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ

Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
ἄφεσιν αὐτοῦ (or αὐτῆς) ἁμαρτιῶν,
καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. *The Divine
Liturgy*, p. 78. The Bread, in very
small pieces, is put into the Cup, and
administered in a spoon with a little
Wine: *Sketches, &c.*, by Romanoff,
p. 135.

Liturgy of S.
Chrysostom.

Εἶτα λαβὼν τὸν ἅγιον Δίσκον τίθησιν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Διακόνου· καὶ ὁ Διάκονος κρατῶν αὐτὸν μετ' εὐλαβείας, καὶ θεωρῶν ἕξω πρὸς τὴν Θύραν, οὐδὲν λέγων, ἀπέρχεται εἰς τὴν Πρόθεσιν, καὶ ἀποιθήσιν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἱερεὺς προσκυνήσας, καὶ λαβὼν τὸ ἅγιον Ποτήριον, καὶ ἐπιστραφεὶς πρὸς τὴν Θύραν, ὁρᾷ τὸν λαόν, λέγων μυστικῶς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν· εἶτα ἐκφωνεῖ· Πάντοτε· νῦν, καὶ αἰ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Thanks-
giving.

Καὶ ἐξελθὼν ὁ Διάκονος, καὶ στὰς ἐν τῷ συνήθει τόπῳ λέγει·

Ὁρθοὶ μεταλαβόντες τῶν θείων, ἁγίων, ἀχράντων, ἀθανάτων, ἐπουρανίων, καὶ ζωοποιῶν φρικτῶν τοῦ Χριστοῦ Μυστηρίων, ἀξίως εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ.

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς, ὁ Θεὸς, τῆ σῆ χάριτι.

Τὴν ἡμέραν πᾶσαν, τελείαν, ἁγίαν, εἰρηνικὴν, καὶ ἀναμάρτητον αἰτησάμενοι, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.

Ὁ Ἱερεὺς ἐκφωνῶς· Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ αἰ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ὁ Χορός· Ἀμήν.

The Dis-
missal.

Ὁ Ἱερεὺς· Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν.

Ὁ Διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Εὐχὴ Ὁπισθάμβωνος, ἣν λέγει ὁ Ἱερεὺς ἐκφωνῶς·

Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε, Κύριε, καὶ ἁγιάζων τοὺς ἐπὶ σοὶ πεποιθότας, σῶσον τὸν λαόν σου, καὶ εὐλογησον τὴν κληρονομίαν σου. Τὸ πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας σου φύλαξον· ἁγιάσον τοὺς ἀγαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ Οἴκου σου. Σὺ αὐτοὺς ἀντιδόξασον τῇ θεϊκῇ σου δυνάμει, καὶ μὴ ἐγκαταλίπης ἡμᾶς τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ. Εἰρήνην τῷ κόσμῳ σου δώρησαι, ταῖς Ἐκκλησίαις σου, τοῖς Ἱερεῦσι, τοῖς Βασιλεῦσιν ἡμῶν, τῷ Στρατῷ, καὶ παντὶ τῷ λαῷ σου. Ὅτι πᾶσα δόσις ἀγαθῆ, καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον ἐκ σοῦ τοῦ Πατρὸς τῶν φῶτων· καὶ σοὶ τὴν δόξαν, καὶ εὐχαριστίαν, καὶ προσκύνησιν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ αἰ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Ταύτης δὲ τελεσθείσης, ὁ μὲν Ἱερεὺς εἰσέρχεται διὰ

Liturgy of S.
Chrysostom.

τῶν ἁγίων Θεοῶν, καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ Προθέσει λέγει τὴν παρούσαν Εὐχὴν μυστικῶς·

Τὸ πλῆρωμα τοῦ Νόμου καὶ τῶν Προφητῶν αὐτὸς ὑπάρχων, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πληρώσας πᾶσαν τὴν Πατρικὴν οἰκονομίαν, πληρώσον χαρὰς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν, πάντοτε, νῦν, καὶ αἰ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Ὁ Διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὁ Ἱερεὺς ἐκφωνῶς· Εὐλογία Κυρίου, καὶ ἔλεος αὐτοῦ, ἔλθοι ἐφ' ἡμᾶς, τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλανθρωπία, πάντοτε, νῦν, καὶ αἰ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

Εἶτα· Δόξα σοί, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς ἡμῶν, δόξα σοί.

Ὁ Λαός· Δόξα Πατρὶ, καὶ Υἱῷ, καὶ ἁγίῳ Πνεύματι· καὶ νῦν, καὶ αἰ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Καὶ γίνεται Ἀπόλυσις.¹

Ὁ δὲ Διάκονος, εἰσελθὼν καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ βορείου μέρους, συστέλλει τὰ Ἅγια μετὰ φόβου καὶ πάσης ἀσφαλείας, ὥστε μηδὲν τι τῶν ἄγαν λεπτοτάτων ἐκπεσεῖν, ἢ καταλειφθῆναι, καὶ ἀπονίπτεται τὰς χεῖρας ἐν τῷ συνήθει τόπῳ.

Ὁ δὲ Ἱερεὺς ἐξελθὼν δίδωσι τῷ λαῷ τὸ Ἀντίδωρον. Εἶτα εἰσελθὼν ἐν τῷ ἁγίῳ Βήματι ἀποδύεται τὴν Ἱερατικὴν στολὴν, λέγων· Νῦν ἀπολύεις τὸ Τρισάγιον· καὶ τὰ λοιπά. Εἶτα τὸ Ἀπολυτικίον τοῦ Χρυσοστόμου·

The Eulo-
gia.
Dismissal
of the
Ministers.

Ἡ τοῦ στόματός σου, καθάπερ πυρρὸς, ἐκλάμψασα χάρις τὴν οἰκουμένην ἐφότισεν, ἀφιλαργυρίας τῷ κόσμῳ θησαυροὺς ἐναπέθετο, τὸ ὕψος ἡμῖν τῆς ταπεινοφροσύνης ὑπέδειξεν· ἀλλὰ σοῖς λόγοις παιδεύων, Πάτερ Ἰωάννη Χρυσόστομε, πρέσβευε τῷ Λόγῳ Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Τὸ, Κύριε ἐλέησον, ιβ'. Δόξα, καὶ νῦν. Τὴν τιμιωτέραν.

Καὶ ποιεῖ Ἀπόλυσιν· καὶ προσκυνήσας καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ ἐπὶ πᾶσιν, ἐξέρχεται.

¹ The ordinary Dismissal is:— Ὁ Διάκ. Ἀμήν. *Euchologion*, p. 43. Χριστὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ταῖς πρεσβείαις τῆς παραχράντου αὐτοῦ Μητρὸς, τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ἐλεήσαι καὶ σώσαι ἡμᾶς ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος. διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν. *Ib.*, p. 684. On an ordinary Sunday it would be—Ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν Χριστὸς, κ.τ.λ.: and this opening phrase varies on the Festivals of our Lord; e.g. for Christmas it is—Ὁ ἐν σηλαίῳ γεννηθεὶς, καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθεὶς, ἡμᾶς ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος. διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν. *Ib.*, p. 684.